

Besluit **Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding hbo-bachelor HBO - Rechten van De Haagse Hogeschool**

Gegevens

datum	Naam instelling	: De Haagse Hogeschool
31 maart 2015	Naam opleiding	: hbo-bachelor
onderwerp		HBO - Rechten (240 ECTS)
Besluit	Datum aanvraag	: 15 december 2014
accreditatie hbo-bachelor	Graad opleiding	: bachelor of Laws
HBO - Rechten van de De	Varianten opleiding	: voltijd, deeltijd, duaal
Haagse Hogeschool		
(003549)	Locatie opleiding	: Den Haag
uw kenmerk	Datum goedkeuren panel	: 26 mei 2014
BB-1582/SMJvdE/GT	Datum locatiebezoeken	: 15 en 16 oktober 2014
ons kenmerk	Datum visitatierapport	: 4 december 2014
NVAO/20150998/AH		

bijlagen

Beoordelingskader

- 3 Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van het visitatiepanel

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

De hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten (*hierna hbo-rechten*) leidt hbo-juristen op om werkzaam te zijn in het internationale en nationale juridische domein in functies als juridisch medewerker, schadebehandelaar, opsporingsambtenaar, gerechtssecretaris en griffier van een rechtbank. Een brede kennis van diverse rechtsgebieden staat hierbij centraal, naast vaardigheden om te kunnen communiceren, analyseren en te onderzoeken.

Afgestudeerden van de Engelstalige voltijdse variant komen veelal terecht bij internationale organisaties en bedrijven, terwijl de afgestudeerden van de duale en deeltijdse variant zich meer richten op de nationale arbeidsmarkt.

Een aanzienlijk deel van de afgestudeerden opteert voor een w.o.-vervolgstudie rechten.

Inlichtingen

Monique in 't Veld
+31 (0)70 312 23 17
m.intveld@nva

Parkstraat 28 | 2514 JK | Postbus 85498 | 2508 CD Den Haag
P.O. Box 85498 | 2508 CD The Hague | The Netherlands
T + 31 (0)70 312 2300
info@nva

De beoogde eindkwalificaties van de voltijdse, duale en deeltijdse varianten van de opleiding hbo- rechten zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie voldoende uitgewerkt. Deze sluiten aan bij het landelijke beroeps- en competentieprofiel hbo-rechten.

De opleiding heeft, in nauwe samenspraak met het werkveld een competentie toegevoegd aan dit landelijke profiel, te weten 'juridisch communiceren'.

De Engelstalige voltijdse variant leidt vooral op voor juridische functies in een internationale setting, waarbij het aspect van de mensenrechten nadrukkelijk in beeld is. De opleiding positioneert zich hiermee en trekt een grote schare studenten aan uit de hele wereld, die specifiek kiezen voor Den Haag als 'juridische hoofdstad van de wereld'. De duale en deeltijdse varianten kennen eveneens een internationale oriëntatie, echter minder uitgesproken dan bij de voltijdvariant.

Gegeven de adequate wijze waarop de competenties zijn uitgewerkt, de aansluiting van de opleiding bij de eisen van het werkveld en het feit dat de opleiding de competenties van de varianten van de opleiding regelmatig tegen het licht houdt, komt het panel bij Standaard 1 voor de drie varianten tot het oordeel 'voldoende'.

Programma

De hoofdthema's waar de opleiding zich op richt zijn rechtstoepassing, faciliteren van de rechtstoepassing en juridisch communiceren. Hieraan werken studenten, individueel of in groepsverband. De opleiding beschrijft op heldere wijze hoe de eindkwalificaties de generieke hbo-competenties, de specifieke competenties voor hbo-rechten, uitgebreid met eigen opleidingsspecifieke competentie 'juridisch communiceren', dekken en hoe deze eindkwalificaties zijn vertaald naar leerdoelen.

De voltijdse variant en de duale en deeltijdse varianten zijn geënt op hetzelfde profiel. Er is echter een verschil doordat bij de voltijdse variant de onderscheiden rechtsgebieden worden benaderd vanuit de internationale context waarbij doorgaans een vergelijking wordt gemaakt tussen de rechtssystemen in verschillende landen. De voltijdse variant kent veel studenten met een internationale achtergrond en docenten van veel verschillende nationaliteiten. Door deze achtergrond van studenten en docenten en door de voortdurende internationale rechtsvergelijking zijn de voltijdstudenten zeer goed in staan om na hun afstuderen in een internationale omgeving te functioneren.

Bij de duale en deeltijdvarianten komen studenten ook in aanraking met Europees recht en rechtssystemen in andere landen maar wordt de rechtsvergelijking niet expliciet gemaakt. De opleiding kenschetst dit onderscheid tussen de varianten als 'niet identiek, maar gelijkwaardig'.

De aansluiting van de Nederlandse en buitenlandse vooropleidingen op de hbo-bachelor opleiding is conform de gestelde regels. Het panel stelt vast dat op het gebied van (Engelse) taalbeheersing zich soms problemen bij de studenten voordoen. Hierop anticipeert de opleiding adequaat.

Zowel het voltijdse, het duale als het deeltijdse curriculum kenmerken zich door een structuur waarbinnen de kennis- en de vaardighedencomponent voldoende zijn uitgewerkt. Er is hierbij sprake van een wisselwerking tussen de binnenschoolse en buitenschoolse praktijk van de opleiding. Bij de voltijdse variant wordt het buitenschoolse deel ingevuld door middel van een stage. De relatie van de duale en deeltijdse varianten met de praktijk is adequaat, doordat de duale studenten gedurende het derde en vierde studiejaar een

Pagina 3 van 8 leerarbeidsplaats innemen en deeltijdstudenten al werkzaam zijn in het voor deze opleiding relevante beroepenveld.

De opleiding heeft bij de drie varianten de onderzoekscomponent in het curriculum verwerkt. De opleiding zou de betrokkenheid van de lectoraten bij de drie varianten meer kunnen optimaliseren. De gebruikte literatuur is op bachelorniveau en standaard voor het vakgebied. De studielast is voldoende verdeeld over de opleiding. Voor alle varianten geldt een studieomvang van 240 EC's. De opleiding biedt de studenten in alle varianten een samenhangend curriculum aan, waarbij belemmeringen in de studeerbaarheid snel worden onderkend en waar mogelijk worden weggenomen. De begeleiding van de studenten is op orde.

Het panel concludeert dat de studenten door de inrichting van het programma en de begeleiding die zij krijgen, de eindkwalificaties kunnen bereiken. Het panel komt voor de voltijdse variant bij standaard 2, 3, 4 en 6 tot het oordeel goed en bij standaard 5 tot voldoende. Voor de duale en deeltijdse varianten is het oordeel voor de standaarden 2, 3, 4, 5 en 6 voldoende. Standaard 7 voldoet voor alle varianten.

Personeel

De opleiding heeft het personeelsbeleid vastgelegd in een beleidsplan, dat systematisch wordt uitgevoerd.

De docenten van de opleiding zijn vakinhoudelijk meer dan voldoende toegerust om het onderwijs te kunnen verzorgen: bij de drie varianten zijn - op een enkeling na - alle docenten opgeleid op masterniveau. Bij de voltijdse variant is 20% gepromoveerd; bij de duale en deeltijdse varianten 10%. Op didactisch gebied is nu een inhaalslag gaande voor de Engelstalige docenten. Het aantal docenten dat ook in de praktijk werkzaam is, is voor de voltijdse variant met circa 45% goed en voor de duale en deeltijdse varianten met circa 15% voldoende. De opleiding zet op verschillende gespecialiseerde gebieden gastdocenten in, die bij hun werkzaamheden worden begeleid door de opleiding.

De reële docent : student ratio is voor de voltijdse variant 1:29; voor de duale en deeltijdse varianten is deze ratio 1:28. Het panel vindt dit passend voor deze type varianten.

Het panel komt voor de drie varianten bij standaard 8 en 10 tot een voldoende en bij standaard 9 tot de beoordeling 'goed' voor de voltijd en voldoende voor de duale en deeltijdse varianten.

Voorzieningen

De fysieke voorzieningen, die de studenten en docenten behulpzaam zijn en ondersteunen, zijn adequaat. De bibliotheek en mediatheek zijn prima en hebben een goede ontsluiting naar andere - als hoog gekwalificeerde - bibliotheken, waaronder die van het Vredespaleis. De digitale leeromgeving is eveneens in orde. Het panel heeft waardering voor het feit dat steeds meer op video opgenomen colleges op Blackboard worden geplaatst en zodoende 24/7 toegankelijk zijn. Een geconstateerd punt van aandacht is de situatie in grote tentamenhallen en de omvang van studentgroepen bij werkcolleges, alsmede de roostering en het tijdig invoeren van tentamenresultaten in het digitale systeem.

De studiebegeleiding vindt plaats via mentoring en tutoring en is adequaat ontwikkeld. Het panel komt bij alle drie varianten voor de standaarden 11 en 12 tot een voldoende.

De opleiding hanteert een duidelijk kwaliteitskader en kent een structuur, instrumenten en processen om periodiek te evalueren. De uitkomsten van evaluaties worden verwerkt en het panel heeft een open sfeer ervaren, waarbinnen een actief verbeterbeleid wordt gevoerd.

De betrokkenheid van alle stakeholders is adequaat. Het panel komt voor de drie varianten bij de standaarden 13 en 15 tot een voldoende en bij standaard 14 tot de beoordeling: goed.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat toetsstelsel. De opleiding toetst zowel kennis als vaardigheden als beroepshouding op adequate wijze. Procedures zijn duidelijk beschreven. Het niveau van de toetsen, uitgedrukt in diepgang en breedte, is op bachelorniveau. Het vier-ogenprincipe bij de beoordeling functioneert. Wel vindt het panel dat de transparantie van de beoordeling nog versterkt kan worden. Studenten krijgen te maken met verschillende toetsvormen, waaronder kennis- en inzichttoetsen en bewijzen hun competenties door het vervaardigen van beroepsproducten en reflectie daarop. De kwaliteit van de toetsen (niveau, validiteit en betrouwbaarheid) is voldoende.

Het niveau van de eindwerkstukken voor de voltijdse variant stijgt naar het oordeel van het panel boven het bachelorniveau uit; voor de duale en deeltijdse varianten is dit op bachelorniveau.

Het panel concludeert dat de opleiding op een adequate wijze toetst dat het eindniveau van de student hbo-bachelor is. Het panel komt bij standaard 16 tot het oordeel 'goed' voor de voltijdse variant en tot het oordeel 'voldoende' bij de duale en deeltijdse varianten.

Algemene conclusie

Gelet op het niveau van de afgestudeerden, dat bij de voltijdse variant boven bachelorniveau uitgaat en bij de duale en deeltijdse varianten op bachelorniveau is, concludeert het panel dat de opleiding haar ambities volledig waarmaakt. Dit doet zij dankzij een goed gestructureerd programma, een goede onderwijsambiance en deskundige en kwaliteitsbewuste managers, docenten en niet onderwijsgevende medewerkers. Het panel adviseert de NVAO derhalve de opleiding te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel om over en weer meer gebruik te maken van de sterke kanten van enerzijds de voltijd- en anderzijds de duale en deeltijdse varianten. Zo kan specifieke kennis van voltijd/docenten ter beschikking komen voor de duale en deeltijdstudenten en andersom.

Pagina 5 van 8 **Besluit**

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Haagse Hogeschool te Den Haag in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 23 februari 2015 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid heeft het college van bestuur geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de hbo-bachelor HBO - Rechten (240 ECTS; variant: voltijd, deeltijd, duaal; locatie: Den Haag) van de Haagse Hogeschool te Den Haag. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 31 maart 2015 en is van kracht tot en met 30 maart 2021.

Den Haag, 31 maart 2015

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Ann Demeulemeester
Vicevoorzitter

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel voltijd	Beoordeling door het panel duaal	Beoordeling door het panel deeltijd
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Goed	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Goed	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Goed	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	6. Het programma is studeerbaar.	Goed	Voldoende	Voldoende
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.	Voldoende	Voldoende
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.		Goed	Voldoende	Voldoende
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.		Voldoende	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende	Voldoende

Kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
	14. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.	Goed	Goed	Goed
	15. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	16. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Goed	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende	Voldoende

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent.

Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

- Ir. A. T. de Bruijn (voorzitter), senior adviseur bij Hobéon en treedt veelvuldig op als voorzitter bij accreditatieonderzoeken van hbo-master en hbo-bacheloropleidingen;
- Mr. J.W. Helsdingen (lid), senior jurist bij ARAG Rechtsbijstand;
- Mr. J. Lanenga (lid), juridisch controller bij de Concernstaf van de gemeente Groningen
- Mr. H.J.L.M. van de Luytgaarden (lid), lector Recht in Europa
- T. Yilmaz (student-lid), vijfdejaars student HBO-Rechten aan de Hogeschool Utrecht en voorzitter van de opleidingscommissie van deze opleiding.

Het panel werd ondersteund door R.G. Peters, secretaris (gecertificeerd).